

**DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATI VE EŞLERİN EVLİLİK
BİRLİĞİ GİDERLERİNE KATILMASI İLE İLGİLİ
YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ'NİN, 20.09.2004 TARİHLİ, E.9196,
K.10137 SAYILI KARARININ DEĞERLENDİRİLMESİ**

Arş. Gr. Gökhan ŞAHAN*

I. GİRİŞ

Çalışmamızın konusu; Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin 20.09.2004 tarih ve E.2004/9196, K. 2004/10137 sayılı kararının incelenmesidir¹. Bu inceleme yapılırken önce 4.Hukuk Dairesi'nin kararına konu oluşturan olayı tespit edecek; daha sonra bu kararı, 4721 sayılı Medeni Kanunda düzenlenen eşlerin birbirine yardımcı olma ve evlilik birliğinin giderlerine katılma yükümlülüğü ile Borçlar Kanununda düzenlenen destekten yoksun kalma tazminatı çerçevesinde değerlendireceğiz.

II. OLAY

Karara konu olan olayda, davacı S.'in henüz ergenlik yaşına erişmeden önce davalı tarafından alıkonularak ırzına geçilmiş; davacı bu nedenle ileride evlilik yapabileceği destekten yoksun kalacağını gerekçe göstererek maddi tazminat istemiştir.

III. OLAYA İLİŞKİN MAHKEME KARARLARI VE GEREKÇELER

A) İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk derece mahkemesi; davacının bu istemini kısmen kabul etmiş ve tazminata hükmetmiştir. Karar, davalı tarafından temyiz edilmiştir. Temyiz sonucu, Yargıtay aşağıdaki şekilde karar vermiştir:

B) YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ'NİN KARARI VE GEREKÇESİ

“Davacı S. bir kişi olarak mevcut ruhsal hali, sosyal durumu ile yaşamını sürdürmek ve bunun gerektireceği giderleri sağlamakla yükümlüdür. Yeni Türk Medeni Yasasının 185/2 ve 186/3. maddelerine göre eşlerin birbirlerine yardımcı olmak ve evlilik birliğinin gerektireceği giderlere malvarlıkları ile katılma yükümlülükleri varsa da, bu yükümlülük eşlerin birbirinin maddi gelirinden yasal olarak yararlanma zorunluluğu doğurmamaktadır. Buradaki yükümlülük birlikte yaşamaktan ve sosyal destekten kaynaklanmaktadır. Hukuktaki düzenlemeye göre bir kişinin geçim ve yaşamının bir başka kişiye bağımlı olacağı anlamına gelen böyle bir düşünce şekli, günümüzün değişen yaşam biçimi ile toplumsal değer yargılarına uygun olmadığı gibi kadın-erkek eşitliği gerçeğine de ters düşer.

* Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı

¹ Yargıtay Kararları Dergisi, C. 32, S.1, 2005. s.26-27.

Bu nedenlerle adı geçen davacının, davalının haksız eylemi sonucu uygun bir evlilik yapma şansının azalacağı kabul edilse bile, bu durum maddi anlamda kazanç kaybı olarak değerlendirilemez. O halde davacının varsayımına dayalı destekten yoksunluk niteliğindeki maddi tazminat isteğinin reddine karar verilmelidir.”

Yargıtay bu nedenlere dayanarak ilk derece mahkemesi kararının bozulmasına karar vermiştir.

IV. DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATI VE EVLİLİK BİRLİĞİNDE EŞLERİN GİDERLERE KATILMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Bu çalışmamızda öncelikle davacının talebini oluşturan destekten yoksun kalma tazminatı ile ilgili genel bilgiler verecek, daha sonra bu talebin dayanağını oluşturan evlilik birliği giderlerine katılma yükümlülüğünü açıklayacak, son olarak da karar üzerinde değerlendirmemizi yapacağız.

A) DESTEK KAVRAMI VE DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATI

1) Destek kavramı ve destek türleri

“Borçlar Kanunu’nun 45. maddesi II. fıkrasında düzenlenen yardımcıdan/ destek mahrumiyet tazminatı, ihtimali hesaplara dayanan bir zararın telafisi gayesini gütmektedir”.²

Bir başkasının ve başkalarının geçimini kısmen ve tamamen sağlayan kişiye “destek” denir³. Destek tazminat isteğinde bulunan kimseye fiilen, sürekli ve düzenli olarak bakan veya ona ileride bakması muhtemel olan kimsedir. Bakma, bir başkasının geçimini fiilen ve kısmen veya tamamen sağlama anlamında kullanılmaktadır⁴. Bakmadan maksat, yardım gören kişinin normal yaşama ihtiyaçlarını gidermektir⁵. Desteğin geçimini sağlama ve geçimine katkıda bulunma yardımı mutlaka para ve eşya vererek değil, hizmet etmek suretiyle de gerçekleştirilebilir⁶.

Destek ilişkisi hukuki değil, fiili bir ilişkidir. Hukuki zorunluluğa bakılmaksızın, bir başka kişiye fiilen bakan, onu geçindiren veya ileride bakma, geçindirme ihtimali bulunan kişi, destektir. Bu tarife göre destek gerçek destek ve farazi destek olmak üzere ikiye ayrılır⁷. Ölen kişi davacılar halen bakmakta ise gerçek destek, gelecekte bakacak idiyse farazi destek olarak nitelendirilir⁸. Bir başka deyişle ölüm anına kadar başkasına düzenli şekilde bakan kimseye gerçek destek, öldüğü anda üzerinde bakım yükümlülüğü yokken ileride bakması ihtimali olan kişiye farazi destek denir.

² İnan, A. N., Borçlar Hukuku, 3. Bası, Ankara, 1984, s. 332.

³ Tekinay, S. S. / Akman, S. / Burcuoğlu, H. / Altop, A., Tekinay Borçlar Hukuku, 7. Bası, İstanbul, 1993, s.620.

⁴ Eren, F., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 8.Bası, İstanbul, 2003, s. 721.

⁵ Tekinay / Akman / Burcuoğlu / Altop, s. 621.

⁶ Y 4. HD 02.12.1988 T., E. 6744 K. 10354, Uygur, T., Açıklamalı İçtihatlı Borçlar Kanunu, Genel Hükümler, C. I. Ankara, 1990 s. 608.

⁷ Eren, s. 721.

⁸ Tekinay / Akman / Burcuoğlu / Altop, s. 621.

Farazi destek, bir varsayımaya dayanmaktadır. Farazi destek olarak kabul edilen kişi, öldüğü anda destek ilişkisi yoktur. Ancak ileride destek olacağı kuvvetle muhtemeldir. Küçük çocuklar, farazi destekler arasında ilk yeri alırlar. Çocuk ölmeseydi, anne ve babasına ileride elde edeceği gelirden yardımda bulunacağı kuvvetle muhtemeldir. Beklenen bu yardım, anne-baba ve evlat ilişkisinden kaynaklanmaktadır. Bu ilişkiden dolayı, hayatın normal akışı içerisinde ve tecrübelerle göre çocuğun yardım edeceği beklenir. Nişanlı erkek de farazi destek sayılabilir. Nişanlının destek olarak kabul edilebilmesi için, nişanın bir merasim içinde yapılması gerekmez. Nişan ilişkisinden dolayı desteğin varlığını kabul etmek için, hal ve şartların evliliğin gerçekleşeceğini kanıtlar nitelikte olması yeterlidir⁹.

Gerçek destek, ölüm anına kadar desteğe ihtiyacı olanlara fiilen destek olan kişidir¹⁰.

Gerçek destek çeşitleri ise şu şekilde sayılabilir:

a) Koca ve babanın – Karı ve ananın destek olması: Eşler evlilik birliği devam ettiği sürece birbirlerine manevi olduğu kadar, maddi olarak da destekte bulunmaktadırlar. Eşlerden birinin ölümü üzerine diğeri onun desteğinden mahrum kalabilir. Normal hayat seviyesinde bir düşüş olabilir. Bu nedenle karı veya koca diğerrinin ölümü üzerine destekten yoksun kalma tazminatı isteyebilir¹¹.

Çocuklar da kendi geçimlerini sağlayana kadar, anne ve babalarının hayatlarının desteğine ihtiyaçları vardır. Anne veya baba öldüğünde yaşam şartlarında öncesine göre negatif yönde değişiklik olan çocuklar da destekten yoksun kalma tazminatı isteyebilirler.

b) Çocuğun anne ve babasına destek olması: Belirli bir yaşa gelmiş ve çalışarak kazanç sağlayan çocuk anne ve babasının geçimini sağlıyorsa, anne ve babası için destek olduğu kabul edilir¹². Bu gibi durumlarda; çocuğu ölen anne ve baba, destekten yoksun kaldığından dolayı tazminat isteyebilirler.

c) Kardeşlerin birbirine destek olması: Kardeşlerden biri hayattayken diğerkardeşine fiilen bakmakta ise, ölümü halinde diğerkardeş destekten yoksun kalma tazminatı isteyebilir¹³.

d) Evlilik dışı ilişki içinde yaşayan erkek ve kadının birbirinin desteği olması: Kadın ve erkeğin ortak bir hayat içerisinde resmi nikâhsız, örneğin imam nikâhıyla veya daha değişik bir sebeple karı koca gibi yaşamaları halinde, birbirinin desteği

⁹ Eren, s. 724.

¹⁰ Kılıçoğlu, A. M., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 4. Bası, Ankara, 2004, s. 304, (Borçlar).

¹¹ Y. 15. HD 22.12.1975 T., E. 4551 K. 5051 “ Kocanın karısının eylemli(gerçek) desteği olduğu söz götürmez.”. Y. 11. HD 01.12.1975 T., E. 5524 K. 6910 “ Kocasının işlettiği bir otelde veya diğerkardeşin işlettiği bir otelde onun yerine geçen bir kadının, kocasının sağladığı geliri elde edemediği, olayların mutad cereyan tarzına göre bilinen bir gerçektir. Bundan başka davacı eşin, ev işlerinde yardımı azalacağı ve kısmen veya tamamen otelde çalışacağı için, evde veya otelde yahut da her ikisinde yardımcıya muhtaç olacağı ve bu nedenle giderlerinde de bir artmanın vuku bulacağı düşünülebilir. Nihayet kadının evlenme ihtimali, çocukların yaşlarının göre ileriye nizam olarak tahsil, cihaz gibi yapılacak yardım bakımından uğrayacakları zarar da, gözönünde tutulmalıdır.”. Kazancı Bilişim Otomasyon.

¹² Tekinay / Akman / Burcuoğlu / Altop. s. 625.

¹³ Tekinay / Akman / Burcuoğlu / Altop. s. 626.

olduğu kabul edilir. Birinin ölümü halinde diğeri destekten yoksun kalıyorsa tazminat isteyebilir¹⁴.

2) Destekten yoksun kalma tazminatı isteyebilmenin şartları

Destekten yoksun kalan kişinin, tazminat isteyebilmesi için, bakıma muhtaç olması gerekir ve aynı zamanda destek olarak kabul edilen kişinin de, bakım gücüne sahip olması gerekir. Şu anda ve ileride bakım gücü olmayan kişiye destek denilemez¹⁵. Desteğin, bakım ihtiyacı olan kişinin bu bakım ihtiyacını karşılayabilecek güçte olması gerekir. Bakım ihtiyacı, yoksulluk anlamında olmayıp, kişinin sosyal seviyesine uygun bir hayatı devam ettirebilmek için ihtiyaç duyduğu imkânlardan yoksun kalmasıdır. Yani tazminat isteyebilmek için, sefalet ve zaruret içinde olmak gerekmez¹⁶.

3) Destekten mahrum kalanın zararının hesaplanmasında dikkate alınacak hususlar:

Mahrum kalanın zarar hesaplanırken; her şeyden önce tazminat isteyen kişinin, sosyal seviyesindeki düşüşün ne kadar olduğu ve eğer ölen kimse yaşama devam etseydi, ne miktarda yardımda bulunacağı dikkate alınmalıdır¹⁷. Bununla beraber aşağıdaki unsurlar da dikkate alınmalıdır:

- Ölenin yaşı ve ölmeseydi muhtemel yaşam süresi;
- Ölenin muhtemel çalışma süresi;
- Ölenin muhtemel çalışma süresi sonuna kadar, gelirinden kendisine ayrıacağı miktar;
- Destekte yoksun kalanın, muhtemel yaşam süresi ve destek alabileceği süre;
- Destekten yoksun kalanların sayısı ve her birine düşen destek oranı;
- Destek yoksun kalan kişi sağ kalan eş ise, bunun evlenme şansı;
- Destekten yoksun kalma tazminatı peşin bir ödemeyi içerdiği, hâlbuki ölen kişi hayatta olsaydı, bu ödemeleri toptan değil, aylık gibi belirli aralıklarla ödeyeceği göz önünde tutularak peşin sermaye indirimi¹⁸.

¹⁴ Tekinay / Akman / Burcuoğlu / Altop s. 627, 628 ; Y 21. HD 11.10.2001 T., E. 6819 K. 6640 "Medeni Kanun uyarınca evlilik bağı kurulmasa bile, karı koca diye birleşen, bu amaç ve duygu ile yaşamlarını sürdüren kadınlar için bakım yükümlülüğünü yerine getiren erkeğin destek sayılması gerektiği. doktrinde ve Yargıtay'ın yerleşmiş uygulamalarında kabul edilmiş bir olgudur. BK.nun 45. maddesinde de belirttiği üzere "destek" kavramı hukuki bir ilişkiyi değil, eylemli bir durumu içerir.". Kazancı Bilişim Otomasyon.

¹⁵ Eren, s. 725.

¹⁶ Tekinay / Akman / Burcuoğlu / Altop, s. 629 : Y 11. HD 06.12.1974 T., E. 3301 K. 3477 " Destekten yoksun kalma tazminatına hükmedilebilmek için davacının yardıma muhtaç durumda olması şart değildir. Bir başka deyişle zengin bir kimseye örneğin, oğlunun belli zamanlarda verdiği veya filhal vermese dahi ileride vermesi muhakkak telakki edebilecek herhangi bir yardımdan hatta mutad olan hediyelerden mahrum kalmak dahi bir zarar teşkil eder ." . Kazancı Bilişim Otomasyon.

¹⁷ Oğuzman, M. K.- Öz, M. T., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 3. Bası, İstanbul, 2000, s. 550.

¹⁸ Kılıçoğlu (Borçlar), s. 304.

B) EVLİLİK BİRLİĞİ İÇERİSİNDE GİDERLERE KATILMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Evlilik birliği içerisinde tarafların hak ve yükümlülükleri Medeni Kanun'un 185. ve devamındaki maddelerinde düzenlenmiştir. Eski Medeni Kanununun 152. maddesine göre, evi geçindirme görevi kocaya verilmişti. Eski Medeni Kanununun 190. maddesi I. fıkrasına göre ise, karı sadece ev masraflarına katılma yükümlülüğü altındaydı. Eski Medeni Kanun, kocaya dışarıda çalışıp evi geçindirme; kariya ise, ev işlerini görme ve kocasına yardım etme yükümlülüklerini vermişti¹⁹. Medeni Kanun'un evin giderlerine katılma yükümlülüğüne ilişkin 186. maddenin III. fıkrasında "Eşler evlilik birliğinin giderlerine güçleri oranında emek ve malvarlıkları ile katılırlar" hükmünü getirerek; eşler arasında eşitlik ilkesinin bir gereği olarak, "evi geçindirme yükümlülüğü"nü sadece kocaya değil, eşlere ait olduğunu kabul etmiş; öte yandan da evin geçimine katkının sadece malvarlığı ile değil, emek karşılığı da olabileceğini öngörmüştür²⁰. Eski Medeni Kanununun 152. maddesinin II. fıkrasındaki "evi geçindirme yükümlülüğü kocaya aittir" kuralı kaldırılmıştır. Buna bağlı olarak da, kadın ve çocukların infak ve iâşesini kocaya ait olduğunu belirten hükmün yerine, eşlerin evlilik birliği giderlerine eşit olarak katılacakları hükmü getirilmiştir. Evlilik birliği giderlerine katılma her iki eşe birlikte yüklenmiştir²¹. Türk Medeni Kanununun 186. maddesinin III. fıkrasına göre, eşler evlilik birliğinin giderlerine güçleri oranında katılacaktır. Evlilik birliği giderlerine eşlerin güçleri oranında katılmaları, hem eşitlik ilkesine, hem de evlilik birliğinin hayat ortaklığı oluşturmasına uygun bir yaklaşımdır. Eşlerin evlilik birliğinin giderlerine eşit ölçüde katılmalarını beklemek, evlilik birliğinin mantığına aykırı olabilirdi. Bu nedenle, eşlerin evlilik birliğinin giderlerine eşit olarak değil, güçleri oranında katılmaları öngörülmüştür²².

Giderlere katılma, maddenin lafzından da anlaşılacağı üzere, sadece parayla katılmayı değil, emekle katılmayı da kapsamaktadır. Emek veya kazanca katılma, eşit değerde kabul edilmiştir²³. Eşlerin birlik giderlerine katkısı, elde edilen para ile sağlanabileceği gibi; ev işlerinin görülmesi, çocuklara bakmak veya diğer eşe meslek ve sanatında yardım etmek şeklinde de gerçekleşebilir²⁴. Kadın-erkek eşitliğini sağlamayı amaçlayan kanun koyucu, çalışmayan eşlerin de emeklerini dikkate almakta²⁵ ve kadınların ve özellikle ev hanımlarının, evdeki çalışmalarının ve iş güçlerinin değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Yasanın; evin geçimine katkı olarak

¹⁹ Özdamar, D., Türk Hukukunda Özellikle Türk Medeni Kanunu Hükümleri Karşısında Kadının Hukuki Durumu, Ankara, 2002, s.242.

²⁰ Kılıçoğlu, A., Medeni Kanun'unuzun Aile-Mirâs-Eşya Hukukuna Getirdiği Yenilikler, Ankara, 2003, s. 25. (Yenilikler).

²¹ Baygın, C., 4721 Sayılı Yeni Medeni Kanunun Evlenme, Boşanma ve Evliliğin Genel Hükümleri Konusunda Getirdiği Değişiklikler, Bilgi Toplumunda Hukuk (Ünal Tekinalp'e Armağan), C.II, İstanbul, 2003, (437-461) s. 450.

²² Ayan, S., Evlilik Birliğinin Korunması, Ankara, 2004, s. 54.

²³ Öztan, B., Aile Hukuku, 5. Bası, Ankara, 2004, s.169.

²⁴ Dural, M.-Öğüz, T. / Güntaş, A., Türk Özel Hukuku, C. III. Aile Hukuku, İstanbul, 2005, s. 181.

²⁵ Akıntürk, T., Türk Medeni Hukuku (Yeni Medeni Kanuna Göre Uyarlanmış Aile Hukuku), C.II, 8. Bası, İstanbul, 2003, s. 109.

öngördüğü bütün araçlar, eşit değerdedir. Bu nedenle; kocanın bir meslek icra ederek kazandığı parayı, ev için harcaması ile kadının ev işlerini görmesi, çocuklara bakması, kocasının işlerinde yardımcı olması arasında bir fark yoktur²⁶.

V. TECAVÜZE MARUZ KALAN KADININ EVLENME ŞANSINI YİTİRMESİNİN, DESTEKTEN YOKSUN KALMA TEŞKİL EDİP ETMEYECEĞİ SORUNU VE YARGITAY KARARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Olayımızda alikonularak ırzına geçilen davacı S., maruz kaldığı bu haksız fiilden dolayı evlenme şansının azaldığı, bu nedenle evlendiğinde eşinden alacağı destekten mahrum kalacağı gerekçesiyle tazminat istemiştir.

Destek konusu, çalışmamızın başında genel olarak anlatılmıştır. Bu doğrultuda olmak üzere, Borçlar Kanunu 45.maddesinin II. fıkrasına göre destekten yoksun kalma tazminatı, halen bakmakta olan bir kişinin ölümü halinde, bakımında olanların istediği bir tazminattır. Buna gerçek destek denir. Birde farazi destek vardır. Farazi destek, yukarıda açıklandığı üzere ileride bakma ihtimali olan kişidir. Davacı S., ileride söz konusu olabilecek bir destekten yoksun kalacağı iddiasıyla dava açmıştır. Bu nedenle; onun istemini daha uygun düştüğü için, farazi destek çerçevesinde değerlendireceğiz.

Farazi destek, şu an var olan ilişkiden dolayı ileride bakması kuvvetle muhtemel olan kişidir. Bu ilişki hukuki olacağı gibi, fiili bir ilişki de olabilir. Davacı S. henüz var olmayan; ama, ileride evlenme ihtimalinden dolayı, var olacak bir ilişkiden dolayı bir destek beklentisi içerisindedir. Eğer evlenirse, söz konusu olacak destekten mahrum kalacağı gerekçesiyle tazminat davası açmıştır. Farazi destekte arada bir ilişki vardır, ancak destek ihtimale dayanmaktadır. Oysa; davacının isteminde, henüz bir ilişki yoktur. İleride var olması ihtimali olan bir ilişki vardır. Yani destek farazi değil, ilişki farazidir. Davacının ileride evlenmesi bir varsayımdır. ırzına geçilmemiş olsa bile evlenmeyebilir, yani evlenememesinin tek sebebi ırzına geçilmiş olması olmayabilir. Başka nedenlerle de evlenemeyebilir. Bunun somut örnekleri sosyal hayatımızın içerisinde mevcuttur. ırzına geçilmiş olması ülkemizdeki kültürel ve sosyal şartlar dikkate aldığımızda, evlenme ihtimalini zayıflatır; ancak, bundan dolayı uğrayacağı kaybı destekten yoksun kalma olarak tanımlayıp, tazminat istemesi kanımızca doğru değildir.

Bunun birlikte, Yargıtay'ın bozma kararı başka bir açıdan eleştirilebilir. Yargıtay "Türk Medeni Yasasının 185/II. ve 186/III. maddelerinde eşlerin birbirine yardımcı olma ve evlilik birliğinin gerektireceği giderlere malvarlıkları ile katılma yükümlülükleri varsa da, eşlerin birbirinin maddi gelirinden yasal olarak yararlanma zorunluluğu bulunmamaktadır" gerekçesiyle kararı bozmuştur. Yargıtay bunun aksine bir düşüncenin, bir kişinin geçim ve yaşamının, başka bir kişiye bağlı olacağı anlamına geleceğini ve böyle bir düşüncenin günümüz değer yargılarına uygun olmadığını, kadın erkek eşitliğine ters düşeceğini belirtmiştir. Bu nedenle evlenemeyi, bir kazançtan kayıp olarak görmemiştir.

²⁶ Kılıçoğlu (Yenilikler), s. 27.

Eski Medeni Kanun'da bulunan kocanın bakma yükümlülüğünün kaldırılması, karı koca arasında destek ilişkisinin de artık olmayacağı şeklinde anlaşılmalıdır. Zira, toplumumuzda, koca genellikle evin ihtiyaçlarını karşılarken, kadın da ev işlerini görmekte ve çocukların yetiştirilmesinde asli rolü üstlenmektedir²⁷. Türk Medeni Kanununun 186.maddesinin III. fıkrasına göre; evlilik birliğinin giderlerine katılma konusunda, eşitlik prensibi kabul edilmiş olsa bile; çalışmayarak emeğini ev işlerine sarf eden eşin de, belirli bir ekonomik bağımsızlığa sahip olması gerekir²⁸. Nitekim İsviçre Medeni Kanununun 164.maddesinin I. fıkrasında bu konuda; kendisini, çocukların bakımı ve ev işlerine vakfeden veya işinde, mesleğinde diğerine yardım eden eşin, diğer eşten serbestçe tasarruf edebileceği, makul miktarda bir parayı düzenli olarak alma hakkına sahip olduğunu öngörmüştür. İsviçre Medeni Kanunu'nda bu hükmün konmasının nedeni; evde yaşayan eşin kişisel harcamaları için, diğerinden para istemek zorunda kalması ya da kaçamak yollara saparak, para sağlamaya çalışmasının sakıncalı görülmesidir²⁹. Türk Medeni Kanunu'nda böyle bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Ancak; giderlere katılma düzenlenirken emeğe de yer verilmiş, para kazanan eşle emek sarf eden eş arasında giderlere katılma konusunda fark gözetilmemiştir. Ayrıca, Türk Medeni Kanununun 196. maddesinin I. fıkrasına göre; eşler evlilik birliğinin giderlerine katkı miktarını tayini için, hâkime başvurabilirler ve hâkim ailenin geçimi için eşlerden her birinin yapması gereken katkıyı belirler. Hâkim; eşlerin ailenin geçimine, kimin ne oranda katkıda bulunacağını belirlerken, Türk Medeni Kanununun 196. maddesinin II. fıkrasına göre eşin ev işlerini görmesini, çocuklara bakmasını, diğer eşin işinde karşılıksız çalışmasını dikkate alacaktır³⁰. Buna bağlı olarak, evlilik giderlerine katılmak bir yükümlülüktür. Çalışmayan eş, nasıl giderlere emeğiyle katılma yükümlülüğü altındaysa, çalışan eş de, maddi kazancıyla giderlere katılma yükümlülüğü altındadır.

Türkiye'deki şartlar çerçevesinde değerlendirdiğimizde; evlenmenin, çalışmayan bir kişiye göre, sebeplerinden biri de, maddi açıdan da geleceğini güvenceye almaktır. Çalışmayan bir kişi emeği ile evlilik birliğinin giderlerine katılacağını kabul ederken, maddi geçiminin de eşi tarafından sağlanacağı beklentisindedir. Bununla birlikte, çalışmayan bir kişiyle evlenme niyetinde olan kişi de, alacağı emek karşılığında, maddi geliriyle ona destek olacağını farkındadır. Kanuna göre böyle bir zorunluluk yoktur. Ancak; bir eş evliyken, ölen eşi dolayısıyla, Türk Borçlar Kanununa göre tazminat isteyebilmektedir.

Yine Türk Medeni Kanunu 174. maddede, mevcut veya beklenen menfaati boşanma yüzünden zedelenen kusursuz veya daha az kusurlu tarafın, maddi tazminat isteyebileceği ve 175. maddede boşanma halinde yoksulluğa düşecek tarafın, süresiz

²⁷ Gökyayla, E., Destekten Yoksun Kalma Tazminatı, Ankara, 2004, s. 109.

²⁸ Öztan, s. 177.

²⁹ Koçhisarlıoğlu, C., İsviçre'de Evlilik Birliği Hukuku'ndaki Son Gelişmeler, Jale G. Akipek'e Armağan, Konya, 1991, (431-451) s. 438.

³⁰ Doğan, M., Türk Medeni Kanunu'nun Evliliğin Genel Hükümleri Bakımından Getirdiği Yenilikler, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2003, C.52, S. 4, (93-128) s. 115.

olarak nafaka isteyebileceği hükme bağlanmıştır³¹. Yukarıda belirttiğimiz üzere; Medeni Kanuna göre, eşler evlilik birliğinin giderlerine, güçleri oranında emek ve malvarlıkları ile katılırlar. İşte Türk Medeni Kanunu'nun 174/1 maddesi, boşanma halinde bu imkânını kaybeden eşe tazminat ödenmesini öngörmektedir³². Bütün bunlar göstermektedir ki; bir kişinin geçimini evlenerek eşinden beklemesi, Yargıtay'ın öngördüğü gibi, günümüzde değişen yaşam biçimi ile toplumsal değer yargılarına ve kadın-erkek eşitliğine ters düşmemektedir; aksine, birlikte yaşamın ve sosyal hayatın bir gerekliliğidir.

Bu bağlamda tekrar davacının istemine döndüğümüzde; açıkladığımız üzere istenen tazminatın destekten yoksun kalma tazminatı olarak tanımlanması doğru değildir. Ancak; ülkemizdeki kültürel yapıyı dikkate aldığımızda, ırzına geçilmiş bir kişinin evlenme ihtimali zayıflar. Bu nedenle; çalışmayan bir kişinin, evlenerek emeği karşılığında alacağı maddi kazanç dolayısıyla, ekonomik geleceğini güvenceye alma ihtimali de zayıflayacaktır. Bu bağlamda davacı S.'ye, sadece evlenme ihtimalinin zayıflamasından dolayı, yukarıda belirttiğimiz beklentilerinin kayba uğrama ihtimaline karşı, bir tazminat hükmedilmesi gerekmektedir.

VI. SONUÇ

Henüz evlenmemiş ve nişanlı da olmayan bir kişinin, tecavüze uğraması dolayısıyla, evlenme şansını yitirdiğini ve bundan dolayı da, destekten yoksun kaldığını ileri sürmesi doğru değildir. Bu durum; ancak, ortada bir dar anlamda farazi destek ilişkisinin bulunmasından kaynaklanır. Bununla birlikte, hiçbir zarar olmadığı da ileri sürülemez. Ayrıca Yargıtay'ın belirttiğinin aksine, evlilikle birlikte bir maddi desteğe kavuşmak; gerek sosyal açıdan, gerekse hukuki açıdan mümkün ve beklenebilir bir menfaattir. Kanun koyucu da buna binaen, evlilik sürerken veya sona erdiğinde, eşlerin bundan dolayı birbirlerine destek olacaklarını, çeşitli hükümlerde düzenlenmiştir. Bu çerçevede; tecavüze uğrayan kadının evlenme şansını yitirmesi dar anlamda olmasa bile, geniş anlamda farazi desteği kaybettiği anlamını taşır ve bundan doğan zararı (ileride doğacak gelir kaybını) isteyebilmelidir. Bu sebeple, Yargıtay'ın kararı isabetsizdir.

³¹ Y. 2. HD 24.04.2003 T. E. 4694 K. 5925 "Boşanma sonucu eş, en azından diğerinin maddi desteğini yitirmiştir. O halde mahkemece, tarafların sosyal ve ekonomik durumları ile kusurları ve hakkaniyet ilkesi dikkate alınarak kadın yararına uygun miktarda maddi tazminat verilmelidir.". Kazancı Bilişim Otomasyon.

³² Öztan, s. 497.

KAYNAKÇA

- AKINTÜRK, Turgut:** Türk Medeni Hukuku (Yeni Medeni Kanuna Uyarlanmış Aile Hukuku), C. II, 8. Bası, İstanbul, 2003.
- AYAN, Serkan:** Evlilik Birliğinin Korunması, Ankara, 2004.
- BAYGIN, Cem:** “4721 Sayılı Yeni Medeni Kanunun Evlenme, Boşanma ve Evliliğin Genel Hükümleri Konusunda Getirdiği Değişiklikler”, Bilgi Toplumunda Hukuk (Ünal Tekinalp’e Armağan), C.II, İstanbul, 2003, s. 437–461.
- DOĞAN, Murat:** “Türk Medeni Kanunu’nun Evliliğin Genel Hükümleri Bakımından Getirdiği Yenilikler”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 52, S. 4, 2003, s. 93–128.
- DURAL, Mustafa / ÖĞÜZ, Tufan / GÜMÜŞ, Alper:** Türk Özel Hukuku, C. III, Aile Hukuku, İstanbul, 2005.
- EREN, Fikret:** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 8.Bası, İstanbul, 2003.
- GÖKYAYLA, K. Emre:** Destekten Yoksun Kalma Tazminatı, Ankara, 2004.
- İNAN, Ali Naim:** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 3. Bası, Ankara, 1984.
- KILIÇOĞLU, Ahmet:** Medeni Kanun’umuzun Aile-Miras-Eşya Hukukuna Getirdiği Yenilikler, Ankara, 2003 (Yenilikler).
- KILIÇOĞLU, Ahmet M.:** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 4. Bası, Ankara, 2004 (Borçlar).
- KOÇHİSARLIOĞLU, Cengiz:** “İsviçre’de Evlilik Birliği Hukuku’ndaki Son Gelişmeler”, Jale G. Akipek’e Armağan, Konya, 1991, s. 431–451.
- OĞUZMAN, M. Kemal / ÖZ, M. Turgut:** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 3. Bası, İstanbul, 2000.
- ÖZDAMAR, Demet:** Türk Hukukunda Özellikle Türk Medeni Kanunu Hükümleri Karşısında Kadının Hukuki Durumu, Ankara, 2002.
- ÖZTAN, Bilge:** Aile Hukuku, 5. Bası, Ankara, 2004.
- TEKİNAY, Selahattin Sulhi / AKMAN, Sermet / BURCUOĞLU, Haluk /ALTOP, Atilla:** Tekinay Borçlar Hukuku, 7. Bası, İstanbul, 1993.